

ne bode nam Slovincem v korist. V več krajih je župan nemškutar, šolski vodja je pa na Koroškem navadno nemškega mišljenja in če bode še tretji član bolj na nemško stran, pa bodo sestavljena iz samih nemškutarjev. Pri taki komisiji bode pač Slovincem pri znani nestrpnosti koroških Nemcev in nemškutarjev težko dokazati potrebno znanje branja in pisanja. Zakon sicer določuje jasno, da zadoščuje znanje branja ali pisanja v jednom deželnem jeziku, ali taka komisija bi pa utegnila vendar zahtevati le znanja nemškega branja ali pisanja, posebno ker v več krajih šolski vodja sam slovenščine ni dobro vešč. Da nima zakon neke izjeme, bi mi vsekako morali priporočati, da se ta določba spremeni. Toda zakon določuje, da se od tistih, ki so pred 1869. l. bili v letih šolske dolžnosti, dokaz branja in pisanja ne bode zahteval. Tako bodo vsi oproščeni, katerih tako rekoč še ni zadevala občna šolska dolžnost. Starejši ljudje so vsi oproščeni tega dokaza, mlajši pa skoro vsi hodijo v šolo. Komisije za dokaz branja in pisanja pač ne bodo imele dosti posla. Logično bi pa to naše mnenje le bilo, da se tisti oproste tega dokaza, ki bivajo v krajih, v katerih ni šole; ti ravno tako nimajo priložnosti naučiti se brati in pisati, kakor se ljudje pred občno šolsko dolžnostjo niso imeli. Zanje rekli bi, občna šolska dolžnost še ni stopila v veljavo. Vlada najbrž v to ne bi privolila, ker bi potem prebivalci še bolj odlašali snovanje potrebnih šol. Vsekako bi pa bil umesten kak priziv proti odločitvi izpraševalne komisije.

Določba, da se zahteva znanje branja in pisanja, je velike moralne važnosti. Marsikdo se bode učil branja in pisanja, da bode deležen vseh državljanskih pravic, da tako rekoč ne bode na nižji stopinji kakor njegov сосед. Tudi politične stranke bodo delovale na to, da se ljudje brati in pisati nauče. Če vladna predloga stopi v veljavo, bodo povsod začeli tudi bolj skrbeti za dobre šole. Dosedaj se je to v več krajih zanemarjalo.

Od novih volilcev se bode pa nadalje zahtevalo, da plačujejo kak neposredni davek, ali pa da so v kaki redni službi ali delu. Poslednje bodo morali dokazati s poselskimi ali pa delavskimi bukvicami, ali pa tudi z drugimi oblastveno potrjenimi spričevali. S to določbo se bode preprečilo, da se ne bodo volili razni klateži in malopridni ljudje, kateri se ne bavijo z nobenim rednim poslom. Ker bode volilna pravica navezana na redno delo, bode nov volilni red navajal ljudij tudi k rednemu življenju.

Zahtevalo se bode od volilcev tudi, da že vsaj šest mesecev bivajo v občini, v kateri volijo. S tem se bode olajšala kontrola nad volilci, poleg tega ne bode lahko kako priseljevanje volilcev jedino v volilske namene, da kaka stranka dobi ta ali oni mandat. Na Nemškem so se taka preseljevanja faktično vršila. Tako preseljevanje je pač združeno z raznimi neprilikami in slabo vpliva na narodnogospodarski razvoj. Iz povedanega je razvidno, da ima vladna predloga ne le velik političen, temveč tudi moraličen pomen. Povzdignila bode moralično stran niž-

jega prebivalstva. S te strani se pa vladna predloga pač premalo precenjuje in vendar je vredna, da se nanjo ozirajo državni poslanci, ko se bode sklepal novi zakon. Vlada je torej stvar mnogostranski premislila in želeti je le, da se poslanci pri njenem precenjevanji postavijo na neko višje stališče, ter je ne gledajo le s svojih strankarskih koristij, kakor jo ogledujejo in pretresujejo skoro vsi avstrijski listi. Ne sme jih voditi le proračunjenje koliko stranke pridobe ali izgube, temveč občni interesi. Pretresovanje te predloge bode tudi pokazalo npravstveno vrednost sedanjih strank. Npravstvena dobra stranka bode vprašanje pretresovala s stališča občnih koristij, druge se bodo pa držale le svojih strankarskih koristij.

Politični pregled.

Državni zbor. — V letošnjem zasedanji bi zbor imel dovolj dela, da bi se poslancem le delati ljubilo. Vlada je predložila že več važnih predlog, ali volilna reforma je večini zbornice vzela vse veselje za delo. Mnogi poslanci si mislijo, čemu se bomo pač trudili, če kmalu za nami pridejo drugi možje. z drugimi nazori, naj pa oni potem delajo. Vlada je predložila zbornici predlogo o preosnovi deželne brambe. Po predlogi bi deželni brambovci morali služiti 2 leti aktivno in 10 let neaktivno. Tisti, ki bi postali podčastniki bi pa morali celo tretje leto aktivno služiti, ali zato se pa jim skrajša za dve leti neaktivno službovanje. Ta vladna predloga ima namen deželne brambovce povzdigniti blizu na tisto stopinjo, kakor je skupna vojna. — Kmetijski minister je predložil zbornici poslancev načrt zakona o dohodninskih zemljiščih in kmetijskih zadrugah. Ta načrt je silne važnosti za kmetijstvo in zatorej še obširneje spregovorimo o njem v našem kmetijskem oddelku. — V državnem zboru je že bila jako burna debata, ko je prišlo češko izjemno stanje na vrsto. Debata je trajala silno dolgo. Govorilo se je pa o mnogih rečeh več nego o izjemnem stanji. Navajale so se stvari, ki z izjemnim stanjem nimajo nič opraviti. Mladočehi so posebno napadali sedanjega namestnika na Češkem, češ, da je mnogo kriv sedanji nezadovoljnosti v deželi. Nemški nacionalci so se tudi izrekli proti izjemnemu stanju. Ravno tako tudi protisimitje. Pravosodni minister je vladno postopanje opravičeval in obljubil, da bode še le v odseku še bolje pojasnil stvari. Dr. Heilsberg je v imenu levičarjev izjavil pri tej priliki nevoljo proti vladi zaradi volilne reforme. Iz vseh njegovih besed se pa ni mnoglo razumeti, kaj misli storiti levica, bode li glasovala za izjemno stanje ali ne. Le krivdo za razmere na Češkem je izražal na vlado. Naposled so je vsa stvar izročila odseku 24 članov.

Razpust državnega zbora. — Govori se, da vlada razpusti državni zbor, ako se bode le ustavljal novi volilni reformi. Levičarji so predlagali v državnem zboru, da se osnuje posebna volilna skupina, v kateri bi volili delavci, ki so pri kaki bolniški blagajnici zavarovani. Levica je pripravljena dovoliti jim 20 mandatov. Vlada pa menda ni zadovoljna v tako volilno reformo, ki bi skoro nič ne spremenila sedanjega razmerja strank. Zaradi tega bode rajši poskusila srečo z novimi volitvami. Nadeja se, da z novimi volitvami pridobi gotovo večino za svojo predlogo. Najbrž pa vladi ne bode treba zbora razpustiti, ker že tako večino dobi. Ko bode volilna reforma dovršena, bode pa vladna vsekako zbor razpustila in razpisala volitve na podlagi novega volilnega reda. Časopisi posebno računajo, koliko bode kaka stranka po premenjeni volilni reformi pridobila ali pa izgubila. Levičarski listi posebno strašijo s socijalnimi demokrati, katerih pride kar petdeset v zbor. To je pač največ le strašenje. Sicer je pa petdeset socijalnih de-

mokratov v zboru manj nevarnih, kakor deset anarhistov zunaj zbora. Nekaj pridobimo tudi Slovenci, potem Rusini. Zgubi pa največ levica, potem pa Poljaki. V novem državnem zboru bode k večjemu kacic 70 levičarjev, morda tudi jedva petdeset. Protisemitje zgube nekaj sedanjih mandatov, druge pa pridobe. Sicer je še pričakovati, da se stranke vse drugače razdele.

Ban pri Strossmayerju. — Veliko se ugiblje o tem, zakaj je ban potoval k vladiki Strossmayerju v Djakovo. Nekateri trdijo, da je ta v zvezi z imenovanjem novega zagrebškega nadškofa, drugi pa, da bi vladiko pridobil, da bi svoj vpliv porabil proti Srbom. Mej Srbi na Hrvatskem se razširjajo baje močno velikosrbske ideje. Nam se pač poslednje ne zdi posebno neverjetno. Hrvatski Srbi zvesto podpirajo vlado in o kakem državi nevarnem velikosrbstvu se je dosedaj moglo malo govoriti. To srbsko nevarnost izumili so tisti hrvaški listi, katerim ni prav, ker Srbi nečejo nakrat odreči se svojemu srbskemu imenu in zvati se Hrvate.

Nemčija. — Čuje se, da namerava nemška vlada predložiti državnemu zboru predlogo o pomnožitvi mornarice. Zdaj, ko si ji je posrečilo vojsko na suhem pomnožiti, skuša še vojsko na morju primerno povečati. Se pa li to posreči nemški vladi, to je še veliko vprašanje.

Italija. — Te dni dospelo je angleško brodovje v Tarrant. O tem dohodu smo svojedobno poročali, da hoče biti nekaka demonstracija proti toulonskim slavnostim. Kakor se pa zdaj poroča, in kar laški listi sami zagotavljajo, ta obisk ni nikaka demonstracija zoper rusko-francoske slavnosti. Tudi o vsprejemu samem se čuje, da je bil jako boren. Videti je, da so se toli vročekrvni Italijani, ki so imeli to li izzivanja in ščevanja proti rusko-francoskim slavnostim, malo streznili. Že vedo zakaj!

Srbija. — Bivši ministerski predsednik Piročanec sprožil je misel, da naj bi se iz naprednjakov in liberalcev osnovala takozvana konservativna, stranka, katera bi bila močna zadosti se v bran postaviti počenjanju sedaj gospodujuče radikalne stranke. Če se osnuje taka stranka, je mogoče, da prav kmalu vrže radikalno stranko, kajti pojavlja se tudi že v ti razkol, ki bo pa postal še nevarnejši, če enkrat zatisne Dokič oči in bo postal ministerski predsednik kak huji radikalec.

Toulonske slavnosti. — Kakor napovedano, dospelo je rusko brodovje dne 13. t. m. v Toulon. Mesto bilo je vse v zastavah in iz vseh krajev Francije prihitelo je nebrojno ljudstva, da pozdravi ruske goste. Poroča se, da je došlo do 100.000 ljudi iz raznih krajev Francije v Toulon k vsprejemu Rusov. Vsi francoski listi so ta dan izšli v slavnostnih oblikah, so goste navdušeno pozdravili in povdarjali mirovni značaj teh slavnostij. Ko so proti 12. uri opoludne priplule ruske ladje v luko, zavrili so iz tisoč grl navdušeni klici „Živio Rusija“, godbe so zaigrale rusko himno, občinstvo pa je vihrtelo klobuke in robce. V imenu francoske vlade pozdravil je ruske goste minister mornarice admiral Rieunier. Poveljnik ruskega brodovja admiral Avelan se je vidno ganjen zahvalil. V imenu mesta Toulon pozdravil je Ruse župan toulonski. Pri slavnostnem obedu napil je Rieunier ruskemu carju in ruski mornarici, admiral Avelan predsedniku Carnotu in francoski mornarici in francoski vojski. Na večer bil je Toulon krasno razsvetljen, v okolici pa so raz hribov žareli velikanski kresovi. Nembrojno ljudstvo po ulicah je navdušeno klicalo „Slava Rusiji“, kateri klici celo noč niso ponehali. V ostalem so se slavnosti završile najsijajneje po dolčenem vsprejemu. Dne 16. t. m. odpeljal se je Avelan s 50 častniki v Pariz. Tu so bili ruski gostje zopet najsijajneje vsprejeti. Dne 17. t. m. vsprejel je Carnot v navzočnosti vseh ministrov admirala Avelana in ruske častnike. Na povratku iz Pariza nazaj v Toulon, ustavijo se ruski gostje tudi v Lyonu. Dne 27. t. m. t. j. pred odhodom pride Carnot sam v Toulon, da obiše rusko brodovje. V vsem imele so vse slavnosti jako miren značaj. Demonstracij, ki bi bile zamogle najmanje žaliti

trozvezne države, ni bilo vkljub tolikim množicam ljudi, ki so prisustovale slavnostim. Namen prihodu ruskega brodovja na Francosko ni bil izzivati trozvezo, temveč ravno nasprotno pokazati ti zvezi, da hočeta Rusija in Francija kot nasprotna zveza skrbeti za mir, katerega rušiti ste zadnji čas skušali pričeti Italija in Nemčija, prva iz čestihlepnosti, druga pa iz gospodstvaželnosti. S tem, da sta Francija i. Rusija storili zvezo mej seboj, je evropski mir tem bolj zagotovljen in ravno iz tega ozira mora vsak miroljuben Evropejec toulonske slavnosti, ki so to zvezo potrdile, pozdravljati kot vesel pojav v svetovni politiki.

Obrtnija.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

(Dalje.)

Kdor bi sodil Američane po njih pahišji, sodil bi, da so narod, ki želi največjo priležnost. Temu pa ni tako. Američanov ne smemo zmatrati za kak pomehkužen narod. Da niso žilavi, gotovo bi ne bili v tako kratkem času pridobili svojega kontinenta za civilizacijo. Kakšna je bila Amerika še pred petdesetimi leti in kakšna je danes. Kako velikanska mesta so ta čas izrasla in zato je bilo tako velicega duševnega in fizičnega napora. Amerikanec tudi zdaj pridno dela in je z malim zadovoljen, ako razmere to zahtevajo.

Da imajo pri vsem tem Američani najpriležneje pahišje, to ni tolika zasluga naročnikov, kakor konkurence mej izdelovatelji. Konkurenca je sploh v novem svetu še hujša nego v stari Evropi, posebno pa to velja še glede pahišja. Posebno hitro se menjajo slogi. V Ameriki se moda v pahišji tako pogosto menja, kakor v Evropi ženske noše.

Še bolj nego na slog, se pa gleda na tehnično popolnost. V razstavi so razstavili tudi Evropci razno pahišje, ki je vse umetno delo in napravlja dober vtis na gledalca. Ameriško pahišje je pa vendar vse nekaj drugega. Umetnost tukaj ni na prvem mestu, pač pa praktičnost, priležnost in umno gospodarstvo. Kakor sploh Američan gleda na to, da se ne pogubi preveč časa, prostora ali pa moči, je tudi pahišje potem vrejeno. Vse pahišje bi rekli, da so nekaki stroji, seveda ne za delo, temveč za prijetno življenje, sedenje, ležanje i. t. d. Ti stroji se pa vedno zboljšujejo in popolnjujejo.

Ameriški oddelek za pahišje sama na sebi nima bogve kaj posebnega, da si je razstavljenih silno mnogo predmetov. Le kake štiri tvrdke so dale delati posebno za razstavo. Njih razstavljenе stvari so tudi v resnici lepe in okusne. Drugi razstavljalci so pa v razstavo poslali stvari iz svoje vsakdanje zaloge. Te stvari niso tako sijajne, ali za tistega, ki se zanima za ameriško življenje in napredek, pa vendar tem bolj zanimive.

Najvažnejši del pahišja je postelj. Amerikanec, ki močno dela, hoče imeti postelj, na kateri se potem v resnici počije. Oblika postelj je kaj priprosta. Lesene postelje imajo visoke skončnice s kakimi rezbarijami, ko-